

مدیریت امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ

سید صمصام الدین قوامی

www.ketab.ir

سرشناسه	:	قوامی، سید مصباح الدین، ۱۳۳۴-
عنوان و نام پدیدآور	:	مدیریت امام خمینی (ع) / سید مصباح الدین قوامی.
مشخصات نشر	:	پاس نی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۴۴۰ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۱۰۱-۷۳-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
موضوع	:	خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- نظریه درباره مدیریت
موضوع	:	خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- نظریه درباره رهبری (اسلام)
موضوع	:	مدیریت (اسلام)
موضوع	:	رهبری (اسلام)
رده بندی کنگره	:	DSR ۱۵۷۴ / ۵/۴ م ۳۵۵ / ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	:	۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۴۶۷۹۹۲

// مدیریت امام خمینی (ع) //

// سید مصباح الدین قوامی //

ناشر: پاس نی // نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه // تعداد صفحات: ۴۴۰ // شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۰۱-۷۳-۶

قطع کتاب: وزیری // قیمت: شومیز: ۱۵۰۰۰۰ ریال، ۵۰۰۰۰۰ ریال

قم: بلوار امین / کوچه ۸ / بیست‌متری

اسحاقی / پلاک ۶۴

تلفکس: ۰۲۵-۳۲۶۱۶۷۹۷

E-mail: bfm.eslami@gmail.com

www.figh-al-idarah.com

قم خیابان صفائیه / کوچه ۲۴ (ممتاز) //

جنب دبیرستان امام موسی صدر / پلاک ۷۸

تلفکس: ۰۲۵-۳۷۷۳۳۴۴۵

E-mail: info@yassinco.com

www.yassinco.com

فهرست مطالب

.....	سخن نخست	۱۱
.....	مقدمه	۱۵
.....	۱- اهداف طرح (کتاب)	۱۶
.....	۲- پیشینه‌ی تحقیق	۱۷
.....	۳- فرضیه‌ی تحقیق	۱۸
.....	۴- روش تحقیق	۱۹
.....	۵- روش‌شناسی بحث	۲۱
.....	روش اول	۲۲
.....	روش دوم	۲۴
.....	روش سوم	۲۶
.....	روش چهارم	۲۷
.....	روش پنجم	۲۸
.....	روش ششم	۲۸
.....	۶- منبع‌شناسی	۳۰
.....	شیوه‌ی تحقیق حاضر	۳۱
.....	۷- ساماندهی پژوهش	۳۴
.....	کلیات	۳۷
.....	امام خمینی (ره) و مدیریت	۳۷
.....	مروری کوتاه بر زندگی امام خمینی (ره)	۳۹
.....	ورود امام (ره) به مبارزات سیاسی	۴۱
.....	فصل اول: شیوه‌ی رهبری امام (ره) در بُعد زمینه‌سازی انقلاب اسلامی (صبر و تپنا)	۴۹
.....	۱- امام (ره) و مرجعیت زمان	۴۹

۵۲.....	۱-۱- مدیریت بحران «فقدان آیت الله بروجردی (ره)».....
۵۵.....	۲- امام (ره) و شاه.....
۵۷.....	۲-۱- امام (ره) و استراتژی تدریج در برخورد با شاه.....
۶۰.....	۲-۲- امام (ره) و مدیریت تعارض در تبعید.....
۶۱.....	۲-۳- امام (ره) و مدیریت استراتژیک در برخورد با رژیم.....
۶۴.....	۳- امام (ره) و حوزه.....
۶۵.....	۳-۱- امام (ره) و مدیریت بحران روحانیون متحجر و روحانی نمایان.....
۷۰.....	۳-۲- امام (ره) و مدیریت توسعه در قم و نجف.....
۷۰.....	۳-۳- امام خمینی (ره) و مدیریت زمان.....
۷۲.....	۴- امام (ره) و سیاستون.....
۷۲.....	۴-۱- سنج‌شناسی سیاسیون قبل از انقلاب.....
۷۴.....	۴-۲- امام، احزاب سیاسی و حزب الله.....
۷۸.....	۵- امام (ره) و روشنفکران.....
۸۲.....	۶- امام (ره) و شاگردان.....
۸۴.....	۶-۱- امام (ره)، کادرسازی و مدیریت منابع انسانی.....
۸۷.....	۷- امام (ره) و مدیریت بیت خویش.....
۸۷.....	۷-۱- مدیریت بیت مرجعیت و رهبری بعد از امام (ره).....
۹۰.....	۷-۲- مدیریت منزل (بعد درونی).....
۹۲.....	جمع‌بندی مقطع صبر و تهیّا.....
۹۹.....	درس‌های مدیریتی مقطع صبر و تهیّا.....
۱۰۳.....	فصل دوم: شیوه‌ی مدیریت امام (ره) در مقطع پیروزی انقلاب اسلامی (امید و قاطعیت).....
۱۰۶.....	۱- مدیریت رفع موانع.....
۱۱۳.....	۲- اصل تصمیم‌گیری و قاعده‌ی اقدام.....
۱۱۷.....	۳- مدیریت اطلاع‌رسانی.....
۱۱۹.....	۴- سازماندهی و برنامه‌ریزی.....
۱۲۴.....	جمع‌بندی مقطع امید و قاطعیت.....
۱۳۱.....	فصل سوم: شیوه‌ی مدیریت امام (ره) در مرحله‌ی تثبیت انقلاب اسلامی (درايت وشجاعت).....
۱۳۲.....	۱- انقلاب اسلامی؛ ظهور صغری.....
۱۳۴.....	۲- مسجد؛ مرکز انقلاب.....

- ۳- طرح اتحاد امامت و امارت ۱۳۴
- ۴- سازمان‌های انقلاب ۱۳۶
- ۵- روحانیت، یاور امام ۱۳۷
- ۶- بازسازی ارتش و تأسیس سپاه پاسداران ۱۳۸
- ۷- نهادهای انقلابی در کنار نهادهای سنتی ۱۴۰
- ۸- سیستم کادرسازی انقلاب (مدیریت منابع انسانی) ۱۴۲
- ۸-۱- شهید بهشتی و سیستم سخت‌افزاری انقلاب ۱۴۲
- ۸-۲- شهید مطهری و سیستم نرم‌افزاری انقلاب ۱۴۳
- ۸-۳- طالقانی(ره)، زبان گویای انقلاب ۱۴۳
- ۹- حزب‌الله، اولین و آخرین حزب انقلاب ۱۴۴
- ۱۰- امام(ره) و مدیریت بحران‌ها ۱۴۵
- ۱۰-۱- بحران ۷ تیر ۱۴۵
- ۱۰-۲- بحران ۸ شهریور و ترور انقلابیون ۱۴۶
- ۱۰-۳- ویژگی‌های مدیریت بحران امام ۱۴۷
- ۱۰-۴- جنگ تحمیلی، نمایش دیه او مدیریت بحران امام ۱۵۰
- ۱۰-۵- فتنه‌ی بنی‌صدر و مدیریت امام ۱۵۱
- جمع‌بندی سیره‌ی اداری امام(ره) در مقطع تثبیت ۱۷۱
- ۱- مدیریت نظامی ۱۷۱
- ۲- مدیریت سیاسی ۱۸۶
- ۲-۱- تبدیل انقلاب اسلامی به نظام جمهوری اسلامی ۱۸۶
- ۲-۲- تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۱۸۶
- ۲-۳- رفراندوم قانون اساسی ۱۸۷
- ۲-۴- سریال انتخابات طبق قانون اساسی ۱۸۸
- ۲-۵- سریال انتصابات ۱۹۱
- الف - انتصاب برای مناصب کلان نظام ۱۹۱
- ب- انتصاب فرماندهان نظامی و انتظامی ۱۹۷
- ج- انتصابات در صدا و سیما ۱۹۹
- د- انتصابات غیر مذکور در قانون اساسی ۲۰۰
- یکم - انتصاب ائمه جمعه ۲۰۰

۲۰۴	دوم- نصب نمایندگی‌ها در سازمان‌های گوناگون داخل و خارج
۲۰۸	معیارهای گزینشی امام خمینی (ره)
۲۲۰	۳- مدیریت اقتصادی
۲۲۷	۴- مدیریت فرهنگی - اجتماعی
۲۳۷	فصل چهارم: تعمیق ارزش‌های انقلاب اسلامی (یقین و بصیرت)
۲۳۷	۱- در امور زنان
۲۴۶	۲- در حوزه و دانشگاه
۲۴۶	۱-۲- حوزه
۲۴۷	چگونگی مدیریت حوزه‌ها
۲۴۷	محور ۱- دوری از تشریفات
۲۴۸	محور ۲- حوزه فقاقت محور
۲۴۸	محور ۱- زود بازدهی
۲۴۹	حوزه تعامل و مبع انقلاب اسلامی
۲۴۹	۲-۲- دانشگاه
۲۵۰	انقلاب فرهنگی
۲۵۱	امام (ره) در انقلاب فرهنگی دنبال چه چیز رد؟
۲۵۱	تسخیر لانه‌ی جاسوسی
۲۵۳	تشکیل دانشگاه‌های خصوصی و نیمه خصوصی
۲۵۴	۳-۲- وحدت حوزه و دانشگاه
۲۵۷	۴-۲- روحانیت
۲۷۵	۳- در نیروهای مسلح
۲۷۶	۱-۳- ارتش
۲۷۷	۲-۳- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۲۷۹	۳-۳- بسیج مستضعفین
۲۸۳	۴- در احزاب و گروه‌های سیاسی
۲۹۱	۵- در صدا و سیما و مطبوعات (مدیریت رسانه‌ای)
۲۹۱	۱-۵- صدا و سیما
۲۹۶	۲-۵- مطبوعات
۳۰۰	۶- در ورزش

۳۰۱	ورزش بانوان
۳۰۳	۷- در هنر
۳۰۵	۸- در امور جوانان
۳۰۹	فصل پنجم: روش مدیریت امام(ره) در تضمین آتیهی انقلاب (حزم و تدبیر)
۳۱۰	۱- رهبری و مرجعیت
۳۱۳	۲- مسأله‌ی قائم مقام رهبری (آیت‌الله منتظری)
۳۱۵	فرآیند نصب و عزل آقای منتظری
۳۱۶	عوامل عزل آقای منتظری
۳۱۹	۳- بازنگری قانون اساسی
۳۲۳	۴- پذیرش قطع‌نامه و اعلام پایان جنگ
۳۲۶	۵- وصیت‌نامه‌ی سیاسی الهی
۳۳۱	فصل ششم: اصول مدیریتی امام(ره)
۳۳۲	۱- اصول مندرج در مدیریت منابع انسانی
۳۴۰	۲- اصول مربوط به وظایف مدیر
۳۴۰	الف - برنامه‌ریزی
۳۴۲	ب- اصول موجود در برنامه‌ریزی امام خمینی
۳۵۴	ج- اصول سازماندهی امام(ره)
۳۷۱	د- اصول مدیریتی امام(ره) در نظارت و کنترل
۳۸۲	هـ- اصول مدیریتی امام(ره) در هماهنگی (رهبری)
۳۹۲	۳- اصول مدیریتی امام(ره) در مدیریت رفتار سازمانی
۴۱۹	۴- اصول مدیریتی امام(ره) در مدیریت فرهنگ سازمانی
۴۳۱	۵- اصول مدیریتی امام(ره) در عرصه‌های مدیریت
۴۳۱	الف - عرصه‌های کمی
۴۳۱	۱- مدیریت اقتصادی
۴۳۱	۲- مدیریت سیاسی
۴۳۱	۳- مدیریت فرهنگی
۴۳۲	۴- مدیریت نظامی
۴۳۲	۵- مدیریت اجتماعی
۴۳۲	ب - عرصه‌های کیفی مدیریت

۴۳۲	۱- مدیریت تحول
۴۳۲	۲- مدیریت بحران
۴۳۲	۳- مدیریت استراتژیک
۴۳۳	۴- مدیریت زمان
۴۳۳	۵- مدیریت توسعه
۴۳۵	خاتمه: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۴۳۷	کتابنامه

سخن نخست

اسلام دینی برخاسته از فطرت الهی و ریشه‌دار در حکمت ربوبی، و طرفدار علم و عالم بوده و هست. تأکیدات فراوان اهل بیت نبوت و رسالت علیهم‌السلام بر کسب معارف، نشان‌گر حقانیت معارف دین است. بنابراین کسب معارف و سیر و سلوک محققانه و ادامه دادن حقیقت‌جویانه‌ی راه سعادت، نیازمند علم است.

علم فقه که شیوه‌نامه‌ی هویت خدا در همه‌ی عرصه‌های زندگی و در همه‌ی عصرهای بشری می‌باشد، می‌توان پاسخ‌گویی به سؤالات را نشان داده و قدرت خود را برای پیش‌برد اهداف فطری بشریت به رخ کشیده است. این علم که چراغ راه فقیه است ذائقه‌ای مدیریتی دارد و زمینه‌ی مدیریت و فقه‌الاداره را به فقیه ارزانی می‌دارد. در طوفان مادیت‌ها و گرداب ناسانیت، فقیه جامع شرایط سکان‌دار است و انسان‌ها را به قرب و معنویت راهنمایی می‌کند و با قانون‌گذاری و هدایت عالمانه و عارفانه، بشر را به سر منزل مقصود می‌رساند.

تاریخ گواه است که عالمان و فقیهان، دلسوزانه تلاش کرده‌اند تا ظلمت‌ها و تاریکی‌ها را شکافته و بر ضلالت‌ها قیام کرده و بشریت را به سوی نور و معنویت هدایت نمایند. از جمله این عالمان بزرگ، احیاگر ادیان ابراهیمی حضرت روح الله الموسوی الخمینی (ره) بود؛ او که در اوج مظلومیت دین و دینداری، به ادیان الهی رونق بخشید و اسلام ناب محمدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم را جانی دوباره داد.

رهبر مستضعفان جهان، علمدار مظلومان، خلف صالح روح الله (ره)، امام خامنه‌ای

(مَنْ ظَلَمَ الْعَالِي) در وصف او زیبا فرمود: «او، آن روح‌الله بود که با عصا و ید بیضای موسوی و بیان و فرقان مصطفوی به نجات مظلومان کمر بست؛ تخت فرعون‌های زمان را لرزاند و دل مستضعفان را به نور امید روشن ساخت. او به انسان‌ها کرامت، به مؤمنان عزت، به مسلمانان قوت و شوکت، به دنیای مادی و بی‌روح معنویت، به جهان اسلام حرکت، و به مبارزان و مجاهدان فی سبیل‌الله شهادت و شهادت داد.

او بت‌ها را شکست و باورهای شرک‌آلود را زدود، به همه فهماند که انسان کامل شدن، علی‌وار زیستن و تا نزدیکی مرزهای عصمت پیش رفتن، افسانه نیست. او به ملت‌ها نیز فهماند که قوی شدن و بند اسارت را گسستن و پنجه در پنجه‌ی سلطه‌گران گذاختن ممکن است. لمعات قرب حق را صاحبان بصیرت در چهره‌ی منور او دیدند و لعن الهی را که در حیات و ممات بر او می‌بارید، همه چشیدند. دعای او مستجاب شد که می‌گفت: «الهی لم یزل برگ علی ایام حیاتی، فلاتقطع برگ عتی فی مماتی»^۱

یک فقیه با چنین اوصافی می‌تواند یکی از بهترین الگوهای مدیریت اسلامی و فقه‌الاداره باشد، فردی که نظریه‌ی ولایت فقیه را احیاء نمود، تکمیل و تبیین کرد و در اجرایی شدن آن سال‌ها تلاش و استقامت داشت. در کتاب فقه‌الاداره جلد اول^۲ پس از روش‌شناسی، منبع‌شناسی و گونه‌شناسی، بحثی با عنوان الگوشناسی طرح گردیده است. الگوشناسی فقه‌الاداره همان شناخت فقه‌الاداره در عرصه‌ی قانون و عمل است که پس از مباحث مکتوب و تئوریک، بیشتر ناظر به اجرا است. در الگوشناسی علاوه بر الگوهای معصومانه‌ی معصومین (علیهم‌السلام) و سبک‌های

۱. پیام به ملت شریف ایران در پایان چهلمین روز ارتحال امام خمینی (ره) ۱۳۷۸/۴/۲۳.

۲. کتابی که بنیاد فقهی مدیریت اسلامی با همکاری پژوهشگاه وحدت حوزه و دانشگاه چاپ نموده و از آثار استاد سید صمصام الدین قوامی می‌باشد.

فقهی فقیهان در اداره که قابل بررسی است از چهار الگو می‌توان نام برد: ۱- فتاوی قانونمند، ۲- الگوهای نظری، ۳- فقهای مدیر، و ۴- الگوی سازمان‌های فقهی. در کتاب مدیریت امام خمینی (ره) از جنبه الگوی فقهای مدیر، بیشترین مطلب پرداخته و پردازش شده و اصولی خاص استخراج گردیده، هرچند ورودی به فتاوی و سبک‌های مدیریتی امام عزیز داشته است.

آشنایی با بنیاد فقهی مدیریت اسلامی

بنیاد فقهی مدیریت اسلامی نیز با همت استاد ارجمند سید صمصام الدین قوامی در سال ۱۳۸۵ آغاز به کار نمود تا بتواند با رویکردی فقهی در آینده‌ای نه چندان دور، فقیهان مدیر و مجتهدین نظریه‌پردازی در حوزه‌ی مدیریت اسلامی تربیت نماید و زمینه‌ای را برای رسیدن به آرمان تحقق مدیریت اسلامی در جهان ایجاد کند. این مجموعه تاکنون فصل‌های گوناگونی همچون برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مدیران مجموعه‌های دولتی و غیردولتی داشته و آثار برجسته‌ای در قالب فصل‌نامه و کتاب به علاقه‌مندان مدیریت اسلامی عرضه نموده است. بنیاد فقهی مدیریت اسلامی با توجه به یکی از اهداف میسری خود در مرام‌نامه، تعهد دارد به ترویج مدیریت اسلامی همت نماید. امیدواریم در کنار آثار فقهی و اصولی بتوانیم الگوهای خوب مدیریت اسلامی را معرفی و اصول مدیریتی آنان را به جهان تشنه‌ی مدیریت اسلامی هدیه کنیم.

کتاب حاضر نیز با همین هدف تنظیم گردیده و در آن به مدیریت امام (ره) به عنوان فقیهی مدیر پرداخته شده و شاخص‌های خوبی از مدیریت کلان و جزئی امام را ارائه می‌نماید که به سبکی جذاب و جدید نگارش یافته است، خداوند متعال را سپاسگزاریم که در سال اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی، با دوستان جهادگر خود برای تعالی فرهنگ و عزم ملی، در یک حرکت و

مدیریت جهادی توانستیم این کتاب ارزشمند را از غربت درآوریم و در راه ترویج مدیریت اسلامی قدمی برداریم. ان شاء الله این تلاش مجاهدانه مورد رضایت امام عصر علیه السلام و توجه صاحب نظران مدیریت و علاقه‌مندان به عرصه‌ی مدیریت و مدیران جامعه اسلامی، دانشجویان و اساتید مدیریت و علاقه‌مندان به حضرت امام خمینی (ره) واقع شود.

در پایان جا دارد از زحمات حُجج اسلام یونس نویدی، رسول ابوالقاسمی، سید محمد رضا میرصانع، سید حسن موسوی، عباس مشکانی و حسین الله یاری در مجموعه بنیاد فقهی مدیریت اسلامی، و جناب آقای ابراهیم علی آبادی و نیز انتشارات یاس نبی علیه السلام که از ویرایش تا جلب حمایت‌های مردمی و چاپ و نشر این اثر یاری‌گر بودند، قدردانی نمایم. همچنین لازم می‌دانیم تشکر ویژه و خالصانه‌ی خود را از جناب استاد آیت الله قوامی داشته باشیم که در کنار اشتغالات علمی بسیار، و دروس خارج فقه و اصول، زحمت بازخوانی تألیف‌شان را متحمل شدند.

۹۳/۲/۶ مطابق با ۲۶ جمادی الثانی ۱۴۳۶، مصادف با سالروز شهادت شهیدین مکتب خمینی (ره): محمد منتظر قائم شهید شکست اسلحه‌ها، آمریکایی در صحرای طبس، و روحانی مبارز حجت الاسلام و المسلمین مهدی ثلث آبادی فرزند استاد بزرگوار امام در مبارزه با حزب بعث کافر.

مدیریت اجرایی بنیاد فقهی مدیریت اسلامی

روح الله نوری